

Virallisen silmätarkastuksen kammiokulman tähytys eli gonioskopia –löydösten arvosteluperusteet muuttuvat.

Glaukooma eli silmänpainetauti monella rodulla perinnölliseksi oletettu silmäsairaus. Perinnöllistä (primaaria) glaukoomaa sairastavalla koiralla silmän sarveiskalvon ja värikalvon kulmaus (kutsutaan kammiokulmaksi) on rakenteeltaan usein poikkeava. Kammiokulmassa sijaitseva kampamainen rakenne nk pektinaattiligamentti on poikkeava ja/tai kammiokulma on madaltunut. Rakenteen poikkeama voi kehittyä iän myötä.

Silmän sisällä tuotettu neste ei poistu poikkeavan kammiokulman kautta normaalisti ja silmänpaine nousee. Tila on kivulias, lääkitykseen usein heikosti vastaava ja johtaa usein sokeuteen.

Kammiokulman tähytyksessä eli gonioskopiassa arvioidaan kammiokulman rakennetta. Gonioskopia voidaan tehdä osana virallista silmätarkastusta tai erillisenä lisätutkimuksena. ECVO:n ohjeistuksen mukaisesti vain virallisen silmätarkastuksen yhteydessä tehdyn gonioskopiatutkimuksen tulos tallennetaan virallisena.

Löydösten arvostelua on aiempaan verrattuna selvennetty.

Aiemmin käytetty nimike PLD eli pektinaattiligamenttidysplasia on jatkossa ICAA eli kammiokulman epänormaali rakenne. Jatkossa silmätarkastuseläinlääkäri ottaa kantaa virallisessa gonioskopiatutkimuksessa onko kammiokulman rakenne (ICAA = iridocorneal angle abnormality) normaali (tulos: TERVE) vai onko kammiokulma rakenteeltaan ja/tai leveydeltään epänormaali (tulos: TODETTU). Aiemmin otettiin kantaa ainoastaan kammiokulman pektinaattiligamentin rakenteeseen (ligamentin epänormaaleja löydöksiä ovat fibrae latae, lamina ja oclusio). Jatkossa otetaan kantaa lisäksi kammiokulman leveyteen (ICA iridocorneal angle width). Mikäli kammiokulman leveys on poikkeava, merkitään sen leveys AHDAS tai SULKEUTUNUT. Kaventunut kammiokulma liittyy olennaisesti riskiin sairastua glaukoomaan.

Jos silmätarkastuseläinlääkäri toteaa silmätarkastuskaavakkeessa tulososiossa kammiokulman epänormaalien rakenteen hän ottaa vielä kantaa onko tulos sairauden suhteen LIEVÄ, KOHTALAINEN vai VAKAVA.

Gonioskopiatulos on siis jatkossa kokonaisvaltaisempi ja informoivampi. Silmätarkastuslomake tulee muuttumaan gonioskopiatuloksen suhteen. Vanhoja kaavakkeita voidaan kuitenkin edelleen käyttää.

Jos silmätarkastuseläinlääkärillä on vielä käytössä vanhanmallinen kaavake, AVOIN, fibrae latae, lamina ja oclusio -laatikoita ei enää täytetä, ne yliviivataan. Jos tulos on TODETTU, laitetaan kuvaileviin kommentteihin: silmäsairaus no.: 8 johon tutkija laittaa sairauden vakavuusasteen: lievä, kohtalainen tai vakava.

Tutkija kirjaa gonioskopiatulokset löydösten (pektinaattiligamentin ja kammiokulman leveyden mahdolliset poikkeamat) mukaan jatkossa seuraavasti:

Pektinaattiligamentin poikkeama (PLA):
FL (fibrae latae) 0-50 %: TERVE

FL > 50 % ja / tai LA (laminae) < 25% : TODETTU aste LIEVÄ

LA 25-50%: TODETTU, aste KOHTALAINEN

LA > 50 %: TODETTU, aste VAKAVA

Kammiokulma (ICA):

- ahdas: TODETTU, aste KOHTALAINEN

- sulkeutunut: TODETTU, aste VAKAVA

Mikäli kammiokulma on avoin (normaali) siihen ei oteta erikseen kantaa.

Vakavin löydöksistä määrää kirjattavan gonioskopiatuloksen.

Esimerkiksi jos koiralla on alle 50% fibrae latae muutoksia, mutta kammiokulma on ahdas, tulos ICAA on TODETTU, aste KOHTALAINEN. Jos koiralla on yli 50% fibrae latae-muutoksia mutta kammiokulma on avoin, tulos ICAA on TODETTU, aste LIEVÄ.

Aiemmat nk avoimet PLD eli pektinaattiligamenttidysplasia -tulokset voidaan luokitella nykyohjeistuksen mukaan terveiksi.

Jatkossa koiran omistaja ja kasvattaja saa tulos -osiosta tarvitsemansa tiedon koiran kammiokulman tilasta. Kommenttiosio on lähinnä tutkijoiden käyttöön. Vanhaa kaavaketta käytettäessä kommenttiosioista löytyy todetun sairauden vakavuusaste.

Kammiokulman tila kehittyy iän myötä. ECVO suosittelee gonioskopia -tutkimuksen tekoa 1,4 ja 7 vuotiaana (3 vuoden välein).

Jos glaukoomatutkimuksessa todetaan lievä tai kohtalainen kammiokulman epänormaali rakenne, suositellaan, että mikäli koiraa kuitenkin käytetään jalostukseen, tulisi parituskumppanin olla gonioskopiatutkittu ja terve. Jos muutokset on merkitty vakavaksi, ei koiraa pidä käyttää jalostukseen glaukoomariskin takia.

Kirjoittaja

Sari Jalomäki,
pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri,
silmatarkastuseläinlääkäri,
Suomen Kennelliiton silmäsairaustyöryhmän jäsen